

Schmidt Éva Könyvtár 11.

Anyám nyomán, apám nyomán beszélek 1.

Anasztaszija Moldanova
a hagyományos hanti világról

Szerkesztette:
Kacskovics-Reményi Andrea
Schön Zsófia
Sipos Mária

ELTE Humán Tudományok Kutatóközpontja
ELTE Nyelvtudományi Kutatóközpont
Budapest
2025

A kötet megjelenését támogatta:
NKFIH 2020-2-1.1-ED-2021-00189
ELTE Humán Tudományok Kutatóközpontja
ELTE Nyelvtudományi Kutatóközpont, 2022–2025

A kötetet lektorálta:
Ruttkay-Miklián Eszter

Technikai szerkesztés és borítóterv:
Fancsek Krisztina

A címlap Ruttkay-Miklián Eszter Anasztaszija Alekszejevna Moldanováról készített fotójának felhasználásával készült.

ISBN 978-615-6678-15-7

Felelős kiadó: Balogh Balázs és Prószéky Gábor
© HUN-REN Bölcsészettudományi Kutatóközpont Néprajztudományi Intézet
© HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpont
© Schmidt Éva jogutódja

Nyomdai munkálatok:
Prime Rate Kft.
Felelős vezető: Dr. Tomcsányi Péter

TARTALOMJEGYZÉK

Előszó	9
Belépő Nasztya világába (Ruttkay-Miklián Eszter)	15
Anasztaszija Moldanova a hagyományos hanti világról	33
A pénzdobás szertartása	35
Ég, föld	36
Felhő-bácsikák	38
A Nap anyja 1.	39
A Hold anyja	40
Az égi nép	43
Az ég megrendülése	48
A Nap anyja 2.	49
A „tunguzok”	52
A „tunguz” és a medve	54
Tilalmas dolgok (és előírások)	55
A szitakötő	57
A medve	58
Az incérna-csináló asszony	61
Az eső	63
Az éggel viccelődő dolog	65
A szelek	67
A forgószél megölése	72
A szán elhelyezése a sátor hátoldalára	73
Fejsze	73
Szent kő, szentséges kő	73
A Kazimi istennő állatai	75
A csillagok	77
A szárnyas <i>mós</i> -férfi	78
A medve leereszkedése	81
Az Ég-anya rénjei	83
Az ember égbe hívása	83
Bálványok	86
A Föld anyja, „földiek-víziek”	86
A Tűz anyja	89
A házi tűz	91

A Tűz asszony állata	92
Régi holmi	93
A Tűz asszony áldozata	96
A Tűz asszony kelméje	98
A Tűz asszony beszéde	99
Álmok	99
Kő elhelyezése a koporsóra	101
A Vízfejedelem és lánya	102
Víz anya?	104
Csónak	105
Halétel	107
Erdők	108
A fenyves mocsár állatai	110
A fenyves állatai	111
Madarak	112
Szárazföldi madarak	113
Áradmánytó vidéki madarak	114
A madarakkal kapcsolatos elrendelések	115
A kakukk-mese	116
A madarak hangja	123
A hattyú	124
A madarak hangjai: a vadrécék	124
A holló	125
A halászsas, szirti sas	126
A kismadárkák	128
A pajzsos cankó	129
A bűvármadár	130
A varjú	131
A varjú-nap	132
A <i>kewnek</i> madár	133
A fenyőszajkó	135
A nyírfajd	137
A siketfajd	138
Az álommadár	139
A szirti sas	142
Szelíd héja, sas	143
A szarka	144
A harkály	145

A süvöltő	146
A lélekmadár, az ember lelke	147
Emlősök – Erdőben élő állatok	148
A jávorszarvas 1.	149
A jávorszarvas 2.	150
Jávorünnep	151
A vadrén	152
A nyúl	154
A nyúl-mese	156
A nagyanya-mese	160
A farkas	161
A róka	163
A sarki róka	165
A hiúz	166
A csíkos evet	168
A mókus	170
A coboly	173
Coboly, macska	174
A hermelin	174
A vidra	175
A pézsmapatkány	176
A hód	176
A hörcsög	178
Az egér	179
Rövidítésjegyzék	181
Szómutató	183